

Mersin İlinde Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri: Devlet ve Vakıf Üniversitesi Karşılaştırması*

*Entrepreneurial Tendencies of University Students in Mersin Province:
Comparison of State and Foundation University*

Muhammet SAYGINⁱ
Mustafa BEKMEZCİⁱⁱ

Öz: Girişimcilik, sosyal ve ekonomik anlamda sonuçları olan önemli bir konudur. Bugün gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler ekonomilerinin başarılı bir şekilde sürdürülebilir olması ve girişimci sayısını artırmak için insanları özendirme, destekleme ve teşvik etme konusunda çalışmaktadır. Türkiye son yıllarda girişimciliği odağına koyan kurum ve kuruluşları marifetiyle iş kurma düşüncesini özendirme ve destekleme konusunda büyük aşama kaydetmiştir. Girişimciliğin gündem haline gelmesi ve fikirlerde yer edinmeye başlaması olumlu bir sonuç olarak görülebilmektedir. Ancak Türkiye, girişimcilik konusunda dünya ortalamasının gerisindedir. Ülkemizde işsizliğin artmaması için bugün %5-6 olan girişimci oranının %10-12'lere çıkarılması gerektiği ifade edilmektedir. Girişimcilik artık kariyer seçeneği olarak değerlendirilmelidir. Dolayısıyla mezun olduktan sonra topluma entelektüel kişiler olarak katılacak nitelikli insan gücü olan üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğiliminin tespit edilmesi önemli bir konudur. Araştırmada, üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri tespit edilmiş ve vakıf/devlet üniversitesi kıyaslaması yapılmıştır. Nitekim yapılan araştırma neticesinde vakıf üniversitesi veya devlet üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik eğilimi konusunda aralarında bir fark olmadığı; yine cinsiyet, fakülte ve sınıflar arasında da bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun yüksek ve çok yüksek düzeyde girişimcilik eğilimine sahip olduğu görülmüştür. Bu kapsamda, işsizliğin çözümü noktasında girişimcilik faaliyetlerine verilen önemin artırılması, gençlere yol gösterilmesi ve onların desteklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite, Vakıf Üniversitesi, Devlet Üniversitesi,
Girişimcilik, Girişimcilik Eğilimi

*Bu çalışma, 3-5 Ekim 2019 tarihinde gerçekleştirilen II. Liderlik Akademisi'nde sözlü olarak sunulan ve bildiri özet kitapçığında özet metni yayımlanan araştırmanın geliştirilmiş ve genişletilmiş halidir.

ⁱ Dr. Öğr. Üyesi, Mersin Üniversitesi Silifke Meslek Yüksekokulu, msaygin@mersin.edu.tr

ⁱⁱ Doç. Dr., Toros Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi,

mustafa.bekmezci@toros.edu.tr

Abstract: *Entrepreneurship is an important issue with its social and economic consequences. Today, developed and developing countries are working on the issues about encouraging and supporting people in order to successfully sustain their economies and increase the number of entrepreneurs. In recent years, Turkey with its institutions and organizations focusing on entrepreneurship has made great strides in encouraging and supporting the idea of startups. Entrepreneurship becoming an agenda and starting to take place in ideas can be seen as a positive result. However, Turkey is behind the world average in terms of entrepreneurship. It is stated that the rate of entrepreneurs, which is 5-6% today, should be increased to 10-12% in order not to increase unemployment in our country. Entrepreneurship should now be considered as a career option. Therefore, it is an important issue to determine the entrepreneurial tendency of university students with qualified manpower who will join the society as intellectuals after graduation. In the research, entrepreneurial tendencies of the university students were determined and a comparison in terms of the state and foundation university was carried out. In fact, as a result of the research, there is no difference between entrepreneurship tendency of students studying at foundation university or state university; there was no difference between gender, faculty and levels. It was observed that most of the students had high and very high entrepreneurship tendency. In this context, the importance given to entrepreneurship activities in the solution of unemployment needs to be increased and the youth should be guided and supported.*

Keywords: *University, Foundation University, State University, Entrepreneurship, Entrepreneurial Tendency*

1. GİRİŞ

Üniversiteler, toplumsal yönlendirme ve kitlesele harekete geçirme potansiyeli oldukça yüksek olan yükseköğretim kurumlarıdır. Nitelikli iş gücünün ortaya çıkmasında büyük rol sahibi olan üniversiteler, hedef kitlesi olan toplumun genelini akademik, sosyal ve kültürel olarak etkilemekte ve gelişimin değişimle beraber öncüsü olmaktadır. Tüm dünyada işletmeleri etkilediği gibi yükseköğretim kurumlarını da etkileyen rekabetçilik olgusu üniversitelerin girişimciliğe verdiği önem derecesinde farklılaşmalarına olanak sağlamaktadır. İçinde yeniliği barındıran farklılaşmanın bir gereği olarak girişimciliğin üniversitelerde temel faaliyet alanı olarak belirlenmesi ve bu doğrultuda çaba sarf edilmesi ise başlıca dikkat edilmesi gereken hususlar arasındadır. Risk alabilmek, görülmeyeni görmek ve cesareti gerektiren girişimcilik sayesinde bazı toplumlar daha etkin olabilmektedir. Hemen her alanda kullanılmaya başlanan girişimcilik kavramı toplumsal refahın ve istihdamın artmasında kilit öneme sahiptir. Girişimciliğin ihmal edildiği bir toplumda sosyo-ekonomik kalkınma ve milli gelirin artışından

bahsetmek olanaksız hale gelmektedir. Dolayısıyla, yükseköğretim kurumlarında öğrenimlerini sürdüren öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi bu bağlamda önem taşımaktadır.

Girişimciliğin pek çok toplumsal sorunun çözümü noktasında anahtar rol üstlendiğinden bahsetmek yerinde olacaktır. Üniversite öğrencilerinin girişimcilik farkındalığı ve iş kurma bilinci ile mezun olmalarının entelektüel bireyler olarak düşünülen yükseköğretim mezunlarına katkı sağlayacağı açıktır. Ayrıca, toplumsal fayda beklentisinin artırılması yine yenilikçi ve entelektüel girişimciler sayesinde gerçekleşecektir. Yükseköğretim kurumları arasında girişimcilik endeksinin rekabete dönüşmesi bu bakımdan faydalı ve yerindedir. 2018 yılı girişimci ve yenilikçi endeksine göre Ortadoğu Teknik Üniversitesi ilk sıradadır. Araştırmanın gerçekleştirildiği Mersin ilinde bulunan dört üniversiteden yalnızca Mersin Üniversitesi 35,53 puanla 40'ncı sırada yerini almıştır. Mersin ilindeki diğer üniversiteler ilk 50 listesinde yer almamaktadır (www.tubitak.gov.tr). Buna göre Mersin ili özelinde girişimcilik algısının toplumda yer edinmesi ve üniversite öğrencilerine aktarılması hususu önemsenmesi gereken bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kapsamda, bilimsel ve teknolojik araştırma kapasitesi, fikri mülkiyet eserleri, işbirliği ve etkileşim ile ekonomik katkı ve ticarileşme boyutlarında faaliyetlerin desteklenmesi ve bilimsel yayınların, ar-ge ve yenilik projelerinin, patent-faydalı model süreçlerinin nitelikli hale getirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, toplumdan kopuk biçimde sürdürülen akademik faaliyetlerin katkı sağlamayacağını da belirtmek gerekmektedir. Yükseköğretim kurumlarının öncelikli misyonu, içinde buldukları topluma yol gösterici ve yönlendirici olmalarıdır. Bu durumun sağlanması için üniversitelerin toplumsal dinamiklerle yani yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği ve etkileşim içerisinde çalışmalarını son derece önem taşımaktadır.

Araştırmanın amacı, Mersin'de biri vakıf üniversitesi, diğeri devlet üniversitesi olmak üzere iki üniversitede öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini belirlemek ve elde edilen sonuçlara göre tavsiyelerde bulunmaktır. Fiziki koşullar, şehir merkezine uzaklık, akademik etkinlikler, öğrenci sayısı, öğrenci sosyo-demografik özellikleri, akademik personel sayısı, bölüm yerleştirme puanları, yayın

sayıları ve kurumsal girişimcilik endeksleri gibi pek çok alanda ayrışabileceğinden hareketle araştırmada devlet ve vakıf üniversitesi kıyaslaması yapılmış, katılımcıların girişimcilik eğilimlerindeki olası istatistiki farklılığın tespit edilmesi amaçlanmıştır. Giderek tematik alanlara doğru odaklanan kurum ve kuruluşların başında gelen üniversitelerde girişimcilik kavramının algılanmasına yönelik her çalışmanın anlam taşıdığı öngörülmektedir. Hisarcıklıoğlu (2019)'a göre alın terinin yerini giderek akıl terinin almaya başladığı ve dünyaya açılarak gerçek anlamda rekabet etmeyi öğrendiğimiz bu süreçte ülkemizin girişimci gücünün farkına vardığı görülmektedir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Fayda yaratmaya veya insanların ihtiyaçlarını giderme niteliği olan mal ve/veya hizmet meydana getirmeye üretim denir (Mucuk, 2000:2). Üretim, kıt malların ve hizmetlerin miktarını ya da faydasını artırmak için yapılır (Aktepe, 2006:26). Fayda; şekil, zaman, yer ve mülkiyet değişikliği ile sağlanır (Mucuk, 2000:3; Aktepe, 2006:27). Üretim faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesi için emek, sermaye, doğal kaynaklar ve girişimcinin bir araya getirilmesi gerekir. Dolayısıyla girişimcinin kendisi de bir üretim faktörüdür. Girişimcinin rolü diğer üretim faktörlerini -emek, sermaye, doğal kaynaklar- bir araya getirmek ve bunları organize etmektir. Bu kapsamda girişimci, üretim faktörlerini, başkalarının ihtiyacını karşılayacak mal ve hizmet üretmek üzere tedarik eden ve uygun şekilde birleştiren kimsedir (Mucuk, 2000:6). Başkalarının ihtiyacını karşılamak üzere mal veya hizmet üreten ekonomik birimlere işletme denir (Mucuk, 2000:4). Diğer bir anlatımla işletmenin varlık nedeni, başkalarının ihtiyacını gidermek için mal ve/veya hizmet üretmek ve bunları satmaktır. Dolayısıyla girişimci işletme kuran ve kar elde etmek isteyen kişidir. Ancak, girişimcinin kurduğu işletme, büyük şirketlerin küçük bir modeli değil; belirsizlik ortamında doğru ve karlı bir iş modeli arayışı içindeki geçici bir organizasyondur (Blank ve Dorf, 2017:18). Diğer bir ifade ile girişimci, görülmeyeni görmeyi başaran, değişim yaratmaya odaklanan, yeniliklere açık, “niş”leri iyi değerlendiren, sermaye ile anlatılmak istenenin yalnızca ekonomik sermaye olmadığını iyi özümseyen, yatırım kararlarını analiz edebilen ve

faaliyetleri ile topluma fayda sağlayan kişidir (Saygın, 2019:287). Bu kapsamda değerlendirildiğinde girişimcilik insanın düşünsel emeğinin ekonomik değere dönüştürülmesi olarak ifade edilebilir (Başar, 2015:3). Kısaca, girişimcilik bir eylem, girişimci eylemi gerçekleştiren kişidir (Ürper, 2015:5)

Rekabetin yoğun bir şekilde yaşandığı, internet ve dijitalleşme ile müşteri beklentilerinin çok hızlı değiştiği, krizlerin eksik olmadığı günümüz dünyasında girişimcilik, ekonominin sürdürülebilir başarısı için önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir (Akdoğan, 2019:19). Gerek gelişmiş gerek gelişmekte olan ülkeler girişimci sayısının artırılması konusunda bir arayış içindedir. Bu ülkeler girişimciliği özendirilmekte ve girişimcilere en üst seviyede kamu desteği sağlanmaktadır. Avrupa Parlamentosu 18 Aralık 2006 tarihli Yaşam Boyu Öğrenme Becerileri ile ilgili olarak belirlemiş olduğu Anahtar Yeterlilikler Tavsiye Kararında, bireylere kazandırılması hedeflenen sekiz anahtar yeterlilikten biri olarak eğitim ve öğretimin her aşamasında “inisiyatif alma duygusu ve girişimcilik” konusuna da yer vermiştir (Başar, 2015:3). Girişimciliğin artırılması için pek çok neden bulunmaktadır. Girişimleri ve girişimci sayısı fazla olan ülkelerde, bu girişimler ve girişimciler ülke ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır. Girişimciliğin, özellikle yeni istihdam yaratma-işsizliği azaltma, yeni mal ve hizmetler üretme, ülkenin gelişmesine, pazar ekonomisine katkıda bulunma ve gelir dağılımını düzenleme gibi fonksiyonları bulunmaktadır (Akdoğan, 2019:19-20). Kısaca girişimcilik, ekonomik büyümenin ve kalkınmanın itici gücü olarak değerlendirilmektedir. Benzer şekilde çağdaş bir girişimcinin yerine getirmesi beklenen; yeni mal ve hizmet üretme veya bilinen mal ve hizmetlerin nitelik ve kalitesini yükseltme, yeni üretim yöntemleri geliştirme ve uygulayabilme, endüstride yeni organizasyonlar kurma, yeni pazarlara ulaşma, yeni hammaddelerin ve benzeri maddelerin sağlanabileceği yeni kaynaklar bulma gibi fonksiyonları bulunmaktadır (Çelik, 2018:13).

Girişimci; fırsatları gören, bu fırsatları pazarlanabilen fikirlere dönüştürebilen, zaman içinde çaba, para ve yetenek ile değer katan, fikrin uygulanacağı rekabetçi pazarda riskleri üstlenen ve bu çaba karşısında ödülü fark eden yenilikçi veya geliştirici kişidir (Ülgen Aydınlık,

2017:1). Bu tanım kapsamında değerlendirildiğinde girişimci düşüncenin; yenilikçi ve yaratıcı olma, risk alma, öncü olma ve rekabetçi düşünme olmak üzere dört ana bileşeni olduğu söylenebilir (Erbaşlar, 2017:5). Dolayısıyla bireyler, girişimde bulunmak için yalnızca paraya ihtiyacı olduğu düşüncesinden uzaklaşmalı, girişimciliğin para ile ifade edilemeyecek kadar kapsamlı olduğunu bilmelidir. Maddi yetersizlik, girişimin başarısızlık nedenlerinden biri olmakla birlikte, profesyonel olmayan bir yönetim tarzı, hatalı yatırımlar, isabetsiz planlar da başarısızlığın nedenleri arasında yer almaktadır (Güney, 2015:74). Ayrıca girişimcilerde yazma, sözlü iletişim, organize etme gibi teknik becerilerin; planlama ve amaç oluşturma, karar verme, muhasebe-finansman gibi yönetim becerilerinin; risk alma, yenilikçi olma, vizyon sahibi bir lider olma gibi kişisel becerilere de sahip olması gerekmektedir (Hisrich, 2002:21).

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nun 2015 yılında yayınladığı raporda 15-24 yaş arasında 1 milyardan fazla insanın önümüzdeki dönemde girişimcilik eğilimine yön vermesi veya bu eğilimi etkilemesi beklenmekte; bu kişilerin bazı temel yeteneklere ve bilgi birikimine ihtiyaç duyduğu ifade edilmektedir (İnce, 2019:165). Diğer taraftan genç girişimcilerin girişimcilik eğilimi; kişisel çevre, bireysel farkındalık, girişimcilik kavramı ile kurulan benzerlik, toplum tarafından girişimciliğin kabul görme ve saygınlık derecesi ile değerlendirilme biçimi gibi unsurlardan etkilenmektedir (İnce, 2019:166). Bu kapsamda girişimcilik eğitimi ayrıca önem arz etmektedir. Girişimciliğin doğuştan mı geldiği, yoksa sonradan mı öğrenildiği konusunda bir fikir birliği olmamakla birlikte eğitimin bireyde davranış değişikliği yaratma amacı dikkate alındığında, girişimciliğin öğrenilebilir bir süreç olduğu söylenebilir. Çünkü girişimcilik eğitimi, deneyimsel öğrenme, beceri geliştirme ve en önemlisi düşünce yapısında bir değişiklik yaratma kapsamında ele alınmaktadır; bireyin kendisini keşfetmesine ve kişisel özelliklerini tamamlayıcı nitelikte becerilerle donatılmasına imkân verecek şekilde tasarlanmaktadır. Bu kapsamda, bireyin bilgi birikimini artırarak, gelişimine öncülük eden yükseköğretim kurumlarına büyük bir sorumluluk düşmektedir (Saygın, 2019:180-181). Çünkü bireyin sahip olduğu bilgi düzeyi, girişimcilik fırsatlarını algılama konusunda bireye

önemli bir avantaj sağlamaktadır (Shane, 2000). Schultz (1961) da atıl durumda bırakılan beşeri sermayenin özelliğini yitirdiğini ve gerilediğini ifade etmektedir. Roberts (1991), bireyin sahip olduğu ön bilgi düzeyinin; yeni bilgi veya kavramların anlaşılması, yorumlanması ve uygulanması aşamasında girişimci adayları üzerinde olumlu etkisi olduğunu iddia etmektedir. Bu kapsamda, girişimciliğin eğitim yoluyla artırılacağı öngörülmektedir (Oosterbeek vd., 2010).

Ülkemizde işsizliğin artmaması için her yıl 700-800 bin yeni iş yaratılması gerekmektedir. Bunun için de %5-6 olan girişimci oranımızın %10-12'ye çıkması gerekmektedir (Akdoğan, 2019:20). Ayrıca 'Y' kuşağının (1982-2002 yılları arasında doğan kişiler) girişimciliğe aşırı ilgi gösterdiği ifade edilmektedir (Scarborough ve Cornwall, 2016:41). Dolayısıyla girişimcilik de bir kariyer seçeneği olarak değerlendirilebilir (Akdemir, 2014:141-142). 2014 Küresel Girişimcilik Endeksine göre 18-24 yaş aralığındaki genç girişimcilerin oranı yükselmiş olmasına rağmen, lisans ve lisansüstü eğitime sahip girişimcilerin oranının %52'den %34'e düştüğü, girişimcilerin %48'inin lise ve lise öncesi eğitim düzeyinde olduğu tespit edilmiştir (<https://www.tosyov.org.tr>). Dolayısıyla üniversitelerde girişimcilik konusunda farkındalık yaratılması, eğitim verilmesi ve gençlerin bu konuda motive edilmesi önem arz etmektedir. Bu kapsamda kısa bir zaman diliminde mezun olacak ve iş dünyasına katılacak gençlerin girişimcilik konusundaki eğilimlerini öğrenmek ve elde edilen sonuçlara göre tavsiyelerde bulunmak ve tedbir almak önem arz etmektedir.

Dünyada ve Türkiye'de girişimciliğin özellikle gençler arasında bir kariyer tercihi olarak görülmeye başlandığı, Y kuşağının girişimciliğe büyük ilgi gösterdiği ifade edilmektedir. Şöyle ki; Junior Achievement'ın yaptığı bir araştırmada gençlerin %51'nin bir gün kendi işine sahip olmak istediği tespit edilmiştir (Scarborough ve Cornwall, 2016:41). Bu kapsamda üniversitede öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik eğilimleri konusunda da pek çok araştırma yapılmıştır. Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri üzerine yapılan araştırmaların bir kısmı müteakip paragraflarda verilmiştir.

Bilge ve Bal (2012) Celal Bayar Üniversitesi'nde gerçekleştirdikleri çalışmalarında üniversite öğrencilerinin girişimcilik konusunda ilgi seviyesini ve yeterliliklerini belirlemek için yaptıkları araştırma neticesinde ön lisans öğrencilerinin lisans öğrencilerine oranla girişimcilik ilgilerinin daha yüksek çıktığı sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca, katılımcıların genel anlamda girişimcilik ilgilerinin düşük düzeyde ortaya çıktığı belirtilmiştir.

İşcan ve Kaygın (2011) Kafkas Üniversitesi ve Kırıkkale Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi son sınıf öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemek için gerçekleştirdikleri çalışmalarında her iki üniversitede de katılımcıların iş kurma olasılıklarının olduğu ve girişimcilik eğilimlerinin yüksek olduğu gözlenmiştir. Ayrıca, cinsiyete göre yapılan değerlendirmede erkek katılımcıların kadınlara oranla belirsizliğe karşı tolerans boyutu bağlamında daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Daha önce girişimcilik deneyimi olan bireylerin girişimcilik eğilimleri beklendiği üzere daha yüksek olarak tespit edilmiştir.

Keleş ve diğerleri (2012) Bahçeşehir Üniversitesi ve Adnan Menderes Üniversitesi'nde gerçekleştirdikleri çalışmada üniversite öğrencilerinin girişimcilik düzeylerini belirlemek istemiştir. Elde edilen bulgulara göre işletme sahibi olan aileye sahip olan katılımcıların girişimcilik düzeyi diğer katılımcılara oranla daha fazla çıkmıştır. Buna göre, ailede yerleşik olan işletme ve girişimcilik kavramları bireylerin girişimcilik eğilimlerine katkı sunmaktadır. Araştırmada ayrıca vakıf ve devlet üniversitesi kıyaslaması yapılmış, bulgulara göre vakıf üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik düzeyleri devlet üniversitesine oranla daha yüksek olarak ortaya çıkmıştır.

Uluyol (2013) Gölbaşı Meslek Yüksekokulu'nda gerçekleştirdiği çalışmada üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini ölçmeyi hedeflemiş ve elde ettiği bulgulara göre katılımcıların yüksek düzeyde girişimcilik algısına sahip olduğu fakat girişimcilik ve finansal yönetim gibi dersleri alan öğrencilerde istatistiki olarak anlamlı bir etki oluşmadığı yönünde sonuca ulaşmıştır. Ayrıca, girişimcilik eğilimi

yüksek düzeyde olan öğrencilerin girişimci olma noktasında aynı eğilimi sürdürmedikleri ifade edilmiştir.

Bu bilgi ve araştırmalar kapsamında çalışmanın hipotezleri aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

H₁: Öğrencilerin girişimcilik eğilimi, öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversitenin vakıf veya devlet üniversitesi olmasına göre anlamlı bir fark gösterir.

H₂: Öğrencilerin girişimcilik eğilimi, öğrencilerin öğrenim gördüğü fakülteye göre anlamlı bir fark gösterir.

H₃: Öğrencilerin girişimcilik eğilimi ile cinsiyeti arasında anlamlı bir fark vardır.

H₄: Öğrencilerin girişimcilik eğilimi, bulunduğu sınıfa göre farklılık gösterir.

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimini tespit etmek üzere yapılan bu araştırmada, önce örneklem ve ölçek hakkında bilgi verilmiş, müteakiben analizler yapılmıştır.

3.1. Araştırmanın Örneklemi

Araştırma evrenini Mersin’de faaliyet gösteren, biri devlet üniversitesi (Mersin Üniversitesi), diğeri vakıf üniversitesi (Toros Üniversitesi) olmak üzere iki üniversite oluşturmaktadır. Mersin Üniversitesinde yaklaşık 41.000, Toros Üniversitesinde yaklaşık 4.000 öğrenci öğrenim görmektedir. Ana kütlede %95 güvenirlilik sınırları içerisinde %5’lik hata payı ile örneklem büyüklüğü 244 olarak hesaplanmış (Can, 2013:30), kolayda örneklem yöntemi ile toplam 300 kişiye anket uygulanmış, ancak 222 anket analiz yapılmak üzere uygun bulunmuştur.

Araştırmaya katılanların; %50 (n=111)’si erkek, %50 (n=111)’si kadındır; %73,9 (n=164)’u vakıf üniversitesinde, %26,1’i (n=58) devlet üniversitesinde; %52,7 (n=117)’si İİSBF, %15,3 (n=34)’ü mühendislik, %32 (n=71)’si diğerk fakültelerde öğrenim görmektedir. %11,3 (n=25)

hazırlık/1'inci sınıf, %20,7 (n=46)'sı 2'nci sınıf, %30,6 (n=68)'sı 3'üncü sınıf, %37,4 (n=83) 4'üncü sınıf öğrencisidir.

3.2. Veri Toplama Aracı

Öğrencilerin girişimcilik eğiliminin ölçülmesinde Yılmaz ve Sünbül (2009) tarafından geliştirilen “Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek tek faktörlü bir yapıya sahiptir ve 36 sorudan oluşmaktadır. Ölçeğin güvenirlik katsayısı 0,90 olarak rapor edilmiştir. Cevaplar 5'li Likert formunda (1=Hiçbir zaman, 2=Nadiren, 3=Bazen, 4=Sık sık, 5=Çok sık) alınmıştır.

4. BULGULAR

Araştırma sonucunda elde edilen veriler SPSS ve AMOS paket programı ile analiz edilmiştir. Hipotezler test edilmeden önce verilerin normallik testi yapılmış ve betimleyici istatistikleri hakkında bilgi verilmiştir. Kullanılan ölçeğin yapı geçerlik ve güvenirlik analizi yapıldıktan sonra Yılmaz ve Sünbül (2009)'ün girişimcilik düzeyini hesaplamada kullandığı puanlama cetveli ile öğrencilerin girişimcilik eğilimi tespit edilmiştir. Üniversite niteliğine (Kamu/vakıf), cinsiyete, fakülteye ve öğrencilerin öğrenim gördüğü sınıfa göre öğrencilerin girişimcilik eğilimi arasında bir farklılık olup olmadığı t testi ve ANOVA analizi ile test edilmiştir.

Dağılımın normalliği, çarpıklık (Skewness) ve basıklık (Kurtosis) katsayılarına göre kontrol edilmiştir. Genel geçer bir kural olarak, çarpıklık katsayısı ve basıklık katsayısı sırasıyla, çarpıklığın ve basıklığın standart hatasına bölündüğünde, çıkan değerlerin -1,96 ile +1,96 arasında kalması durumunda dağılım normal kabul edilebilir (Can, 2013:84-85). Çarpıklık (skewness) -0,284, standart hatası 0,163 (St. Error of skewness); basıklık (kurtosis) -0,147, standart hatası (St. Error of kurtosis) 0,325 çıkmıştır. Bu değerlere göre dağılımın normal olduğu söylenebilir.

Öğrencilere yönelik girişimcilik eğilimine ilişkin betimleyici istatistikler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Verilere İlişkin Betimleyici İstatistikler

Değişken	Toplam	Minimum	Maksimum	Ortalama	St. Sapma
Öğrencilere Yönelik Girişimcilik Eğilimi	222	1	5	3,71	0,038

Ölçeğin yapı geçerliğini test etmek maksadıyla önce keşfedici faktör analizi yapılmış, keşfedici faktör analizi neticesinde ölçeğin tek faktörlü yapıya uyum sağladığı tespit edilmiştir. Ölçeğin KMO örneklem yeterlilik değeri 0,924'dür, örneklem büyüklüğü faktör analizi için yeterlidir. Barlett küresellik testi anlamlıdır ($p=0.000$). Keşfedici faktör analizini müteakip doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi neticesinde uyum iyilik değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olduğu görülmüştür. Ölçeğin uyum iyilik değeri Tablo 2'de verilmiştir. Bu sonuçlar, ölçeğin tek faktörlü yapısının geçerliğini göstermektedir.

Tablo 2: Ölçeğin Uyum İyilik Değerleri

Değişken	CMIN/ df	GFI	CFI	RMSEA
	<5	>.85	>.90	<.08
Öğrencilere Yönelik Girişimcilik Eğilimi	1,338	0,851	0,931	0,039

Yapılan güvenirlik analizi neticesinde Cronbach's alfa değeri 0,95 olarak hesaplanmıştır. Bu durumda ölçeğin oldukça güvenilir olduğu söylenebilir.

Yılmaz ve Sünbül (2009:198), öğrencilerin girişimcilik düzeylerinin belirlenmesinde şu puanlamayı kullanmıştır: 36-64 puan "Çok düşük girişimcilik", 65-92 puan "Düşük girişimcilik", 93-123 puan "Orta düzeyde girişimcilik", 124-151 puan "Yüksek girişimcilik, 151-180 puan "Çok yüksek girişimcilik". Yılmaz ve Sünbül (2009:198)'ün belirttiği kriterlere göre bu araştırmaya katılan öğrencilerin girişimcilik eğilim durumu Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Girişimcilik Puanlarının Değerlendirilmesinde Esas Alınan Kriterlere göre Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimi

Puan	Girişimcilik Düzeyi	n	%
36-64	Çok düşük girişimcilik	0	0
65-92	Düşük girişimcilik	8	3,6
93-123	Orta düzeyde girişimcilik	59	26,6
124-151	Yüksek girişimcilik	107	48,2
152-180	Çok yüksek girişimcilik	48	21,6

Tablo 3'te görüldüğü üzere; girişimcilik eğilimi çok düşük olan öğrenci bulunmamaktadır. Düşük girişimcilik eğilimine sahip öğrencilerin oranı %3,6 (n=8), orta düzeyde girişimcilik eğilimine sahip öğrencilerin oranı %26,6 (n=59), yüksek girişimcilik ve çok yüksek girişimcilik eğilimine sahip öğrencilerin oranı ise %69,8 (n=155)'dir.

Öğrencilerin girişimcilik eğiliminin üniversitenin niteliğine (vakıf üniversitesi veya devlet üniversitesi), cinsiyete ve sınıflara göre farklılık gösterip göstermediği t testi; okuduğu fakülteye göre farklılık gösterip göstermediği ise ANOVA analizi ile test edilmiştir. t testi sonuçları Tablo 4'te, ANOVA analizi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 4: t Testi Bulguları

	Grup	n	Ort.	ss	Sig
Üniversite niteliği	Vakıf Üniversitesi	164	3,73	0,57	0,486
	Devlet Üniversitesi	58	3,66	0,55	
Cinsiyet	Kadın	111	3,74	0,59	0,396
	Erkek	111	3,68	0,54	
Sınıf	Hazırlık-1&2. Snf.	71	3,68	0,56	0,570
	3&4. Sınıflar	151	3,72	0,57	

Tablo 4'te görüldüğü üzere öğrencilerin girişimcilik eğiliminde, öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversitenin niteliği, cinsiyet ve okuduğu sınıf arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Yapılan t testi neticesinde üniversitenin niteliğine, cinsiyete ve öğrencilerin okuduğu sınıfa göre anlamlı bir fark tespit edilmediği için H_1 , H_3 ve H_4 hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 5: ANOVA Analizi Bulguları

Grup	n	Ort.	ss	F	Sig	
Fakülte	İİSBF	117	3,75	0,54	0,691	0,502
	Mühendislik	34	3,63	0,66		
	Diğer	71	3,68	0,56		

Tablo 5'te görüldüğü üzere öğrencilerin girişimcilik eğiliminde, öğrencilerin öğrenim gördüğü fakülte arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Diğer bir ifade ile öğrencilerin girişimcilik eğilimi fakülteye göre farklılık göstermemektedir. ANOVA analizi neticesinde fakülteye göre anlamlı bir fark tespit edilmediği için H_2 hipotezi reddedilmiştir.

5. SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Bu çalışmada, vakıf üniversitesinde ve devlet üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik eğilimi ve üniversite niteliği ile bazı demografik değişkenler açısından bir fark olup olmadığı araştırılmıştır. Bu kapsamda Mersin'de bulunan biri vakıf, diğeri ise devlet üniversitesi olan iki üniversitenin öğrencileri üzerinde uygulamalı bir araştırma yapılmıştır. Araştırmanın hipotezlerini test etmek için t testi ve ANOVA analizi kullanılmıştır. Yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinin bazı demografik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark tespit edilememiştir.

Fiziki koşullar, şehir merkezine uzaklık, akademik etkinlikler, öğrenci sayısı, öğrenci sosyo-demografik özellikleri, akademik personel sayısı, bölüm yerleştirme puanları, yayın sayıları ve kurumsal girişimcilik endeksleri gibi pek çok alanda ayrışabileceğinden hareketle çalışmada devlet ve vakıf üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinde istatistiki anlamda bir farklılık beklenmiştir. Ancak, analiz sonuçları incelendiğinde; girişimcilik eğilimi bakımından vakıf üniversitesinde ve devlet üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Yine fakülte, sınıf ve cinsiyet bakımından da anlamlı bir fark bulunamamıştır. Yılmaz ve Sünbül (2009)'ün öğrencilerin girişimcilik düzeyinin değerlendirilmesi için esas aldığı kriterlere göre yüksek girişimcilik ve çok yüksek girişimcilik eğilimi olan öğrencilerin oranının %69,8 olduğu

belirlenmiştir. Bu oran; cinsiyet, üniversite niteliği (vakıf üniversitesi/devlet üniversitesi), fakülte, bölüm ve sınıf fark etmeksizin gençlerin girişimci bir ruha sahip olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Aynı zamanda işsizliğin artmaması için bugün %5-6 olan girişimci oranımızın %10-12'ye çıkarılması gerektiği konusunda yapılan tespit (Akdoğan, 2019:20) için umut vericidir. Bu oran gençlerin girişimciliği artık bir kariyer seçeneği olarak görmeye başladığının da bir işareti olarak değerlendirilebilir. Ayrıca bu oran, lisans eğitimine sahip girişimci oranının da tekrar artacağını bir göstergesidir. Bu durum, lisans seviyesinde verilen girişimcilik derslerinin önemini de ortaya koymaktadır. Bu kapsamda; sosyal ve ekonomik anlamda çok büyük öneme sahip girişimcilik konusunda öğrencilere yol gösterilmesi, onların desteklenmesi ve motive edilmesi gerekmektedir. Lisansüstü seviyesinde de girişimcilik konusunda eğitim verilmesinin uygun olacağı söylenebilir.

Araştırma sonuçları ve literatürde yer alan diğer çalışmaların bulguları incelendiğinde; girişimciliğin üzerinde hassasiyetle durulması gereken bir konu olduğu söylenebilmektedir. Buna göre, ülke ekonomisi ve toplumsal refahın iyileştirilmesi, işsizliğin önlenmesi gibi konularda girişimcilik anahtar konumundadır. Entelektüel bireyler olarak üniversite öğrencilerinin işgören olma hayalinden işveren olma potansiyeline ulaştırılması gerekmektedir. Bu süreçte eğitim ve öğretim faaliyetleri yadsınamaz derecede önemlidir.

Yükseköğretim kurumlarının girişimcilik ve yönetim konulu dersleri tüm bölüm ve programlarda müfredatlarına eklemeleri, özel sektör iş birliklerine öncülük etmeleri, üniversite-sanayi birlikteliğini sağlamaları gerekmektedir. Özellikle işletme bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin iş kurma düşüncesi ile mezun olmaları nitelikli üretim ve hizmet kapasitesinin de önünü açacaktır. Bu kapsamda, Türkiye'de finansman ödemeli/geri ödemesiz destek ve fiziki mekân desteği sunan T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, KOSGEB, TÜBİTAK, TOBB Girişimciler Kurulu gibi pek çok kurum/kuruluş bulunmaktadır. Girişimcilikte karşılaşılan sorunlardan birinin iş fikrinin hayata geçirilmesinde karşılaşılan finansman desteği olduğu düşünülürse, girişimcilere verilen kamu desteklerinin ve teşviklerinin artırılmasının ve

bürokratik süreçlerin kolaylaştırılmasının yeni ve yenilikçi girişimcilerin önünü açacağı rahatlıkla söylenebilir. Çünkü finansman kaynağı olarak; kişisel birikim, dost ve akrabalarından alınan borç, banka kredileri sürdürülebilir değildir.

Bu araştırmanın bazı kısıtları da bulunmaktadır. Araştırmanın boylamsal olmaması ve belirli bir coğrafi bölgede (Mersin) ve yalnızca biri vakıf, diğeri devlet olmak üzere iki üniversitede yapılmış olması önemli bir kısıttır. Belirli aralıklarla ve farklı bölgelerde, hatta tüm üniversitelerde yapılacak bir araştırma ile elde edilecek araştırma sonuçlarının daha açıklayıcı olacağı söylenebilir. İleriki çalışmalarda daha geniş katımlı ve farklı bölgeleri ele alan araştırmaların farklı veri toplama yöntemleri ile gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akdemir, A. (2014). Kariyer Alternatifi Olarak Girişimcilik, İçinde Karadal, H. (Ed). Girişimcilik, 3.b., Beta, İstanbul, pp. 141-142.
- Akdoğan, A.A. (2019). Girişimciliğin Önemi ve Başarılı Girişimcilik için Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar, İçinde Saygın, M. (Ed). İşletmelere ve Girişimciliğe Güncel Bakış. Eğitim, Konya, pp. 19-23.
- Aktepe, E. (2006). Genel İşletme. Nobel, Ankara.
- Başar, M. (2015). Girişimcilik ve Girişimcilik Süreçleri, İçinde Ürper, Y. (Ed). Girişimcilik, 4.b., Anadolu Üniversitesi Yay., Eskişehir, pp. 3-19.
- Bilge, H., ve Bal, V. (2012). Girişimcilik eğilimi: Celal Bayar Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (16), 131-148.
- Blank, S. ve Dorf, B. (2017). Girişimcinin El Kitabı. 3.b., Boyut, İstanbul.
- Can, A. (2013). SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi. Pegem Akademi, Ankara.
- Çelik, A. (2018). Uygulamalı Girişimcilik. Eğitim, Konya.
- Erbaşlar, G. (2017). Girişimcilik, Nobel, Ankara.
- Güney, S. (2015). Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular, 4.b., Siyasal, Ankara.
- Hisarcıklıoğlu, R. (2019). Önsöz, İçinde Saygın, M. (Ed). İşletmelere ve Girişimciliğe Güncel Bakış, Eğitim Yayınevi, Konya.
- Hisrich, R. and Peters, M.P. (2002). Entrepreneurship, 5th ed., McGraw Hill, USA.

- İnce, F. (2019). Girişimciliğin Yaygınlaşmasındaki Engeller, İçinde Özkara, B. ve Özafşarlıoğlu Sakallı, S. (Eds). Girişimcilik Temel ve Yeni Yaklaşımlar, Nobel, Ankara, pp. 157-176.
- İşcan, Ö. F. ve Kaygın, E. (2011). Potansiyel Girişimciler Olarak Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. Organizasyon ve yönetim bilimleri dergisi, 3(2), 275-286.
- Mucuk, İ. (2000). Modern İşletmecilik. Türkmen Kitabevi, İstanbul.
- Keleş, H.N., Özkan, T.K., Doğaner, M., ve Altunoğlu, A.E. (2012). Önlisans Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, 9, 107-118.
- Oosterbeek, H., van Praag, M. ve Ijsselstein, A. (2010). The Impact of Entrepreneurship Education on Entrepreneurship Skills and Motivation. European Economic Review, 54(3), 442-454.
- Roberts, E.B. (1991). Entrepreneurs in High Technology: Lessons from MIT and beyond. Oxford University Press.
- Saygın, M. (2019). Girişimciliğin Geleceği, İçinde Saygın, M. (Ed.). İşletmelere ve Girişimciliğe Güncel Bakış. Eğitim, Konya, pp. 287-288.
- Saygın, M. (2019). Girişimcilik Eğitimleri, İçinde Özkara, B. ve Özafşarlıoğlu Sakallı, S. (Eds). Girişimcilik Temel ve Yeni Yaklaşımlar, Nobel, Ankara, pp. 177-197.
- Scarborough, N.M. and Cornwall, J.R. (2016). Essentials of Entrepreneurship and Small Business Management, 8th ed., Pearson, USA.
- Schultz, T.W. (1961). Investment in Human Capital. The American Economic Review, 51(1), 1-17.
- Shane, S. (2000). Prior Knowledge and the Discovery of Entrepreneurial Opportunities. Organization Science, 11(4), 448-469.
- Ülgen Aydınlik, A. (2017). Girişimcilik, 2.b., Beta, İstanbul.
- Uluyol, O. (2013). Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesi: Gölbaşı Meslek Yüksekokulu Örneği. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2013(15), 349-372.
- Ürper, Y. (2015). Girişimcilik Kavramı, Çeşitleri ve Girişimcilikte Etik, İçinde Ürper, Y. (Ed). Girişimcilik ve İş Kurma, 3.b., Anadolu Üniversitesi Yay., Eskişehir, pp. 2-21.
- Yılmaz, E. ve Sünbül, A.M. (2009). Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21, 195-203.
- <https://www.tosyov.org.tr/turkiyenin-2014-kuresel-girisimcilik-endeksi-sonuclari-aciklandi.html> (Erişim Tarihi: 16.11.2019).
- https://www.tubitak.gov.tr/sites/default/files/289/gyue_ilk50.pdf